

Osvrti, prikazi, recenzije

Recenzija

Christopher J. Deering

*Congressional Politics*The Dorsey Press, Chicago, Illinois, 1989,
str. 352.

Bez obzira na sve promjene koje su se dogodile u američkom društvu i politici u proteklih 205 godina od donošenja američkog Ustava, Kongres i dalje ima ogromnu i vitalnu ulogu u donošenju zakona i reprezentaciji javnog mišljenja. On i danas efikasno onemogućava dominaciju izvršne vlasti.

Najnovija knjiga *Congressional Politics* — zbirka eseja poznatih američkih stručnjaka za različite aspekte kongresne politike — što ju je pripremio i uvodnom studijom popratio Christopher J. Deering, profesor političke znanosti na George Washington University, upoznaje čitatelja s tri različite razine analiza bitnih za razumijevanje Kongresa kao političke institucije i njegove uloge u stvaranju kongresne politike.

Američki je Kongres velika, veoma složena i višestruko segmentirana politička institucija. Da bi se doista razumjela složena priroda Kongresa, neophodno ga je proučavati i objašnjavati uz pomoć nekoliko različitih nivoa analiza i tipova »outputa« (rezultata) koji karakteriziraju svaki nivo analize. Ni jedan nivo analize sam za sebe nije dovoljan da bi se razumjela složenost Kongresa kao političke institucije. Članovi Kongresa oblikuju Kongres na način koji im pomaže da ostvare svoj izborni cilj. Međutim, Kongres ograničava i oblikuje članove Kongresa, a pojedince — članove Kongresa i Kongres kao instituciju oblikuju vanjski utjecaji i interesi.

Knjiga je podijeljena u tri tematske cjeline koje odgovaraju trima nivoima analiza. *Prvi dio*, pod nazivom »Članovi Kongresa«, sadrži četiri eseja (str. 15—110), u kojima

se s različitih aspekata analiziraju članovi Kongresa. Članovi Kongresa kao racionalni pojedinci orijentirani su prema određenim ciljevima i oni su, kako ističe profesor Deering, »igrači koji čine tim. Bez njih ne može postojati nikakav kolektivni identitet. Štoviše, kako se mijenja priroda članova, tako se mijenja i institucija« (str. 4). Kongres je kolegijalno, a ne hijerarhijsko tijelo. Članovi Kongresa duguju svoje pozicije biračkom tijelu, a ne utjecajnim kongresnim liderima.

Lyn Ragsdale u svom eseju »Do Voters Matters? Democracy in Congressional Elections« ukazuje na glavne elemente demokracije, a zatim analizira nekoliko teorija o demokraciji i suprotstavlja ih stvarnim kongresnim izborima kroz tri bitna uvjeta demokratskih izbornih procesa: participaciju građana, političku jednakost i kompeticiju. Autor želi ukazati na vezu između bitnih elemenata demokracije i kongresnih izbora. U svojim analizama dolazi do zaključaka da kongresne izbore karakterizira politička nejednakost, slaba kompeticija i nedostajanje odnosno gubitak participacije većine glasača. Da bi se ta situacija promijenila, treba, smatra autor, provesti revoluciju u političkim navikama Amerikanaca i političkim komunikacijskim odnosima, a to se ne može ostvariti bez promjena u izbornim institucijama unutar kojih birači participiraju.

Glenn R. Parker (»Home Styles Then and Now«) istražuje razne stilove koje nosioci kongresnih funkcija razvijaju u međusobnim odnosima sa svojim izbornim jedinicama. Parker identificira tri komponente: vlastitu prezentaciju, koja ima za cilj stvaranje povjerenja i osvajanje izborne podrške u izbornim jedinicama; objašnjavanje vašingtonske aktivnosti podrazumijeva napor nosioca kongresne funkcije da racionalizira svoje ponašanje u Kongresu u odnosu na vlastitu izbornu jedinicu; treća komponenta odnosi se na alokaciju resursa između Washingtona i izborne jedinice. Sva ku od navedenih komponenti autor detaljno analizira i ukazuje na njihove političke konsekvencije, ovisno o tome je li riječ o senatoru ili članu Predstavničkog doma.

Timothy E. Cook (*»PR on the Hill: The Evolution of Congressional Press Operations«*) analizira ulogu masovnih medija i njihov utjecaj kako na rad kongresmena, s aspekta njihove informiranosti i davanja publiciteta njihovoj individualnosti, tako i na fragmentiranu strukturu Kongresa.

Johan R. Johannes (*»Individual Outputs: Legislators and Constituency Service«*) ukazuje na djelatnosti kongresmena kao pojedinaca koji su slobodni u vršenju svojih kongresnih dužnosti. Kao moćni pojedinci, oni imaju značajnu individualnu ulogu i odgovornost u procesu stvaranja zakonodavstva i ostalih odluka što proizlaze iz rada Kongresa. Kongres u cjelini održava motivacije, stilove i aktivnosti svojih članova. Međutim, kongresmen nije samo zakonodavac već istovremeno osoba koja mora voditi brigu o svojoj izbornoj jedinici.

Drugi dio knjige posvećen je Kongresu kao instituciji (str. 113—235) i sadrži šest eseja. Kongres kao institucija ima svoj vlastiti život — strukturu, povijest, način djelovanja. Kongres karakterizira disperzirana ili decentralizirana struktura vlasti koja se izražava kroz brojne specijalizirane odbore i pododbore te centralno partijsko vodstvo. Da bi zakonski prijedlog bio prihvaćen, potrebno je ostvariti većinu u Predstavničkom domu i Senatu. U tom kontekstu Patricia A. Hurley u svom eseju *»Parties and Coalitions in Congress«* istražuje zajedničku osnovu na kojoj mogu biti konstruirane kongresne glasačke koalicije. One se mogu graditi na partijskoj pripadnosti, posebnim političkim preferencijama, regionalnim interesima te zajedničkim ideologijama. Autorica analizira kongresno glasanje i glasačke rezultate kao grupe procese te posebnu pažnju poklanja političkim partijama koje imaju značajnu ulogu u procesu koalicijske građevine. Članovi Predstavničkog doma i Senata izabrani su kao pojedinci, međutim, u Kongresu oni funkcioniraju kao grupe koje formiraju različite glasačke koalicije, a one su produkt brojnih unutrašnjih i vanjskih faktora i interesa.

Barbara Sinclair (*»Leadership Strategies in Modern Congress«*) na temelju svojih analiza ukazuje da uspjeh vodstva ovisi

uglavnom o političkom kontekstu — o veličini i ideološkoj homogenosti partijskog članstva, kao i o tome da li je kontrola Kongresa i predsjedništva podijeljena. U tom slučaju Kongres igra značajnu ulogu u formuliranju politike neovisno o egzekutivi. Budući da su američke političke partije nedisciplinirane i slabo strukturirane, »brojčane većine ne prevode se automatski u političke većine. Većine se moraju u Kongresu izgraditi« (str. 135). Usprkos svojim slabostima, partije osiguravaju osnovu na kojoj se grade političke većine u Kongresu. Posljedica je toga da se od partijskih lidera, osobito lidera većinske partije, u domovima očekuje da igraju središnju ulogu u koalicijskoj izgradnji.

C. Lawrence Evans (*»Influence in Congressional Committees: Participation, Manipulation and Anticipation«*) analizira utjecaje u kongresnim odborima. Da bi se razumjeli izvori utjecaja u odborima Kongresa, neophodno je istraživati kako se utjecaji vrše. U središtu je autorova istraživanja ponašanje individualnih zakonodavaca i njihova osoblja, ali ukazuje i na institucionalne aranžmane u Kongresu kojima se objašnjava utjecaj članova Kongresa na zakonodavni rad u odborima. Mehanizmi kroz koje se vrše legislativni utjecaji uvjetovani su širim institucionalnim kontekstom Kongresa.

Tri posljednja eseja drugog dijela knjige autora Walter J. Oleszek *»Legislative Procedures and Congressional Policymaking: A Bicameral Perspective«*; John T. Tierney and Kay Lehman Schlozman, *»Congress and Organized Interests«* te Carl E. Van Horn, *»Congressional Policymaking: Cloakroom Politics and Policy«* u suštini čine relevantnu cjelinu koja, bez obzira koliko važna bila, ne može se razumjeti bez analize pojedinaca kao članova Kongresa te uloge Kongresa u političkom sustavu. Oleszek polazi od tvorca američkog Ustava i njihovih stavova o strukturi i kompetencijama Kongresa, a zatim analizira kompliciranu proceduru donošenja zakona i ostalih odluka i ukazuje na stratešku ulogu Odbora za pravila procedure. Iako su domovi Kongresa odvojeni, oni su ipak međusobno isprepleteni osobito u formuliranju kongresne politike

tako da akcije jednog doma izazivaju reakcije drugog.

John T. Tierney and Kay Lehman Schlozman analiziraju konsekvencije utjecaja brojnih dobro organiziranih i usko specijaliziranih interesnih grupa na američki Kongres u procesu donošenja odluka.

Treći dio knjige bavi se Kongresom o političkom sistemu (str. 239—352). Paul C. Light (*«The Focusing Skill and Presidential Influence in Congress»*), analizira predsjednički utjecaj na Kongres i ukazuje kako su partijska sjedišta (mandati) i popularnost predsjednika u javnosti bitan uvjet njegova utjecaja na Kongres. *Članovi predsjedničke partije u Kongresu igraju središnju ulogu u ostvarivanju predsjedničkog utjecaja na članove Kongresa.* Međutim, važno je istaknuti podršku javnog mnijenja predsjedničkoj politici, koja ima značajnu ulogu u oblikovanju širokih mogućnosti predsjedničkog utjecaja na Kongres. Koliko će predsjednik biti uspješan u ostvarivanju svog utjecaja na kongresmene, ovisi također i o ekonomskoj klimi te o predsjedničkom legislativnom iskustvu.

Lance T. LeLoup (*«Fiscal Policy and Congressional Politics»*) s pravom ukazuje da ni jedan problem u kongresnoj politici nije važniji za njegove članove od ekonomske politike osobito fiskalne i budžeta. Ali, Kongres je fragmentirana institucija kojoj nedostaju mehanizmi za stvaranje koordiniranih ekonomskih odluka. Lance T. LeLoup istražuje i procjenjuje ulogu Kongresa unutar političkog i ekonomskog sustava, nastojeći dati odgovor na neka ključna pitanja kao što su, na primjer, ova: na koje načine Kongres respondira sveukupnim ekonomskim uvjetima ili koliki je stvarni utjecaj Kongresa na donošenje fiskalnih odluka ili budžeta. U traganju za ovim odgovorima, autor dolazi do zaključaka da je uloga Kongresa — posredno ili izravno — značajna u tom procesu.

Christopher J. Deering (*«National Security Policy and Congress»*) analizira ulogu Kongresa u stvaranju politike na području nacionalne sigurnosti te druge tipove politika (policy) koje iz tog procesa proizlaze.

Kao što se fiskalna i vanjska politika nalaze u samoj srži američkog sistema podjele vlasti, tako i nacionalna sigurnost ima središnje mjesto u američkom političkom sistemu. Međutim, zbog prirode međunarodnog sistema, osobito prirode nuklearnog oružja, diplomacija i obrana, ocjenjuje autor, ne mogu biti ostavljeni Kongresu da se on u to odlučujuće miješa. Međutim, Kongres stvara uvjete za formuliranje takve politike i služi kao brana protiv dominacije izvršne vlasti predsjednika.

Roger H. Davidson (*«Congress and the American People»*) ukazuje na ambivalentno mjesto Kongresa kao političku instituciju koja je kolektivni kreator prava odnosno kolegijalno tijelo koje obavlja ustavom propisane funkcije i rukovodi legislativnom procedurom. S druge pak strane, postoji javna percepcija o Kongresu kao zbiru 540 individualnih članova (senatora i članova Predstavničkog doma) čija se institucionalna legitimacija izvodi iz podrške birača u izbornim jedinicama. Autor ukazuje na isprepletenost i međuzavisnost različitih funkcija Kongresa kao jedinstvene političke institucije.

Charles O. Jones (*«Congress and the Constitutional Balance of Power»*) istražuje ulogu Kongresa u ustavnom sustavu. On identificira ustavni, politički i *«policy»* kontekst unutar kojeg kompetitivno koegzistiraju i mijenjaju se tri grane vlasti. Autor razmatra porijeklo Ustava, pojavu teorije protuteže institucionalnoj ravnoteži, različita razdoblja kongresne i predsjedničke dominacije te odnos Kongresa i sudova. Osnovna je teza autora da je Kongres središte demokracije. Demokratske veze su trovsne: senatori individualno reprezentiraju države, članovi Predstavničkog doma reprezentiraju distrikte, a institucija (tj. Kongres, prim. Š. D. A.) kolektivno reprezentira naciju. Velik dio povijesti modernog Kongresa sadržan je u naporima da se očuva institucionalna ravnoteža koja podržava reprezentacijske veze prema narodu kroz uspješnu legislativu.

Iz kratkog prikaza navedenih eseja vidljivo je da je američki Kongres veoma složena politička institucija koja se neprestano prilagođava promjenama. Da bismo je pravilno razumjeli neophodno je kontinuirano

no djelovanje Kongresa promatrati, proučavati i analizirati na tri različite razine koje su isprepletene i međuzavisne: *individualnoj, institucionalnoj* i na *razini političkog sustava*. Svaka razina ima različite posljedice na rezultate kongresne politike.

Profesor Deering veoma je uspješno integrirao odnosno povezoao pojedinačne eseje specijaliziranih stručnjaka za pojedine aspekte američkog Kongresa u jedinstvenu cjelinu koja kristalno jasno ukazuje na izuzetnu važnost ove institucije, ali i na njezinu složenost. Knjiga je prvenstveno namijenjena studentima i stručnjacima koji istražuju i proučavaju američki Kongres kao jednu od tri središnje institucije ili grane vlasti u sustavu podjele vlasti. Međutim, ona je vrlo značajna za svakog tko se bavi istraživanjima ne samo Kongresa već i američkog političkog sistema u cjelini.

Štefica Deren Antoljak

Recenzija

Hermann Lübbe:

*Der Lebenssinn der
Industriegesellschaft*

Springer Verlag 1990 Berlin, Heidelberg

Hermann Lübbe potvrđuje se svojom najnovijom knjigom kao izuzetni analitičar suvremene njemačke znanstvene i tehničke zbilje. Ono o čemu on izvještava, s razine proživljene i znanstveno posredovane svakodnevice njemačkog visoko razvijenog industrijskog društva za nas je svojevrсни podsjetnik za budućnost koja nas čeka. I dok se Nijemci u tome što ih je zadesilo, i mimo onoga što su izričito htjeli, moraju snalaziti, nama njihovo iskustvo može poslužiti kao korektiv, kako ne bismo ponovili njihove teškoće. Sve to pod uvjetom da ćemo prisjeti na razinu njihovih teškoća.

Cjelokupni sadržaj knjige — život u modernom visoko razvijenom industrijskom

društvu — osvijetljen je svjetlom dviju velikih njemačkih filozofskih škola i Heideggerove i Ritterove. Prvoj zahvaljuje Lübbe razumijevanje i hermeneutičku aplikaciju Heideggerova egzistencijala čuvstvanja, (*Befindlichkeit*) u smislu orijentacije u svakodnevi, *drugoj* kompenzatornu funkciju duhovnih znanosti, morala i politike u stabilizaciji modernog industrijskog društva.

Ad. Čuvstvanje (Befindlichkeit)

Hrvoje Šarinić je egzistencijal *Befindlichkeit* preveo našom riječju *čuvstvanje*. Tom se prijevodu nema što prigovoriti, može se samo pobliže odrediti njegovo terminološko značenje. Ono što nam se u čuvstvima otkriva, nije time i spoznato. Čuvstvima se otkriva *fakticitet*, a fakticitet je datost koju ne možemo zateći u promatranju na način kako vidimo, primjerice, crveno ili kuću. Ono što u tom smislu čutimo najčešće je neizrecivo, a ipak nazočno. I to ne samo kao *raspoloženje* i *raspoloženosť* (M. Heidegger, *Bitak i vrijeme*, Zagreb 1985, str. 152, Max Niemeyer 1957, str. 134).

Ad. Kompenzacijska funkcija duhovnih znanosti

Joachim Ritter je *plauzibilizirao* otudnje znanstvene civilizacije od povijesnog i bilo kojeg porijekla, i tako ukazao na njenu nivelirajuću funkciju spram svih kultura koje je prihvate. Stoga je funkcija duhovne znanosti koje svjedoče o našem biografskom i povijesnom porijeklu da kopenziraju tu nivelaciju i tako očuvaju ljudski individualni i grupni identitet. Kompenzatornu funkciju duhovnih znanosti upotpunjuje Lübbe teorijom o dvije kulture *prirodoznanstvenoj* i *duhovnoznanstvenoj*, koju je 1959. izložio Charles Percy Snow. Kad je u Lübbea riječ o *čuvstvanju*, onda je njegova hermeneutička analiza usmjerena prema neželjenim konzekvencijama novovjekovnog industrijskog društva. Ono je pobudilo na početku velike iluzije, da bi danas bilo demonizirano kao uzrok prijetućih katastrofa. Ova ekstremna gledišta Lübbe nastoji pomiriti uviđom u mogućnost uspostave smislene ravnoteže između prednosti naše industrijske civilizacije i njenih neželjenih posljedica. Da bi se održala ta ravnoteža, potrebno je mobilizirati, ne samo, kao u Rittera, duhovne